

**MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH
VECÍ A EURÓPSKÝCH
ZÁLEŽITOSTÍ SLOVENSKEJ
REPUBLIKY**

Číslo: 047749/2018-OVZI-0048841

Materiál na rokovanie
vlády SR

**Informácia o priebehu rokovaní o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej
Británie a Severného Írska z Európskej únie**

Podnet:

na základe
Plánu práce vlády Slovenskej republiky
na rok 2018

Obsah materiálu:

1. návrh záznamu z rokovania vlády SR
2. predkladacia správa
3. vlastný materiál
4. návrh komuniké

Predkladá:

Miroslav Lajčák, minister zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky

Bratislava apríl 2018

Návrh
záznamu z rokovania vlády Slovenskej republiky

k Informácii o priebehu rokovaní o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie

Vláda **vzala na vedomie** predložený materiál.

Predkladacia správa

Rozhodnutie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (ďalej len „Spojené kráľovstvo“) vystúpiť z EÚ predstavuje zlomový moment, ktorý si vyžaduje koordinovaný prístup s cieľom zabezpečiť stabilitu a ochrániť vnútornú jednotu EÚ. Odchod členského štátu je realitou, ktorá v prostredí EÚ **prináša zásadnú zmenu vnútorných i geopolitických pomerov**. Brexit generuje ďalekosiahle dôsledky nielen pre Spojené kráľovstvo, ale aj pre zvyšných dvadsať sedem členských štátov a tiež pre nastavenie fungovania EÚ v novom formáte. Rokovania sú preto veľmi náročné a detailne rozpracované ako po procesnej, tak i po obsahovej a expertno-technickej stránke. Výsledky rokovaní budú mať **priamy vplyv na budúcnosť EÚ**, bilaterálne vzťahy so Spojeným kráľovstvom a sektorálne politiky každého členského štátu EÚ.

Hlavným cieľom rokovaní je dojednanie a uzatvorenie právne záväznej dohody, na základe ktorej Spojené kráľovstvo k 29.3.2019 vystúpi z EÚ. Rokovania sú rozdelené do dvoch fáz. V rámci **prvej fázy** boli prerokované tri kľúčové oblasti: **práva občanov, finančné vyrovnanie a írsku hranicu**. Na základe dostatočného pokroku dosiahnutého v uvedených okruhoch boli rokovania v rámci prvej fázy ukončené a **rozhodnutím Európskej rady čl. 50 z 15. decembra 2017 sa posunuli do druhej fázy**. Momentálne prebiehajú rokovania o **finálnej podobe právneho textu Dohody o vystúpení, prechodnom období a rámci budúcich vzťahov**. Rokovania dosiahli značný posun, ktorý bol konštatovaný aj na ostatnom zasadnutí Rady EÚ pre všeobecné záležitosti čl. 50 (20.3.2018) a Európskej rady čl. 50 (23.3.2018). Napriek uvedenému posunu **zostáva doriešiť** množstvo nielen technických, ale aj **substantívnych otázok**, z ktorých najviac problematickou je **téma írskej hranice**.

Predkladaný materiál je v poradí **druhým dokumentom** týkajúcim sa rokovaní o vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ predkladaným na rokovanie vlády SR **z iniciatívy Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR**. Cieľom materiálu je podrobnejšie **informovať o dosiahnutom pokroku a aktuálnom priebehu rokovaní** v čase, kedy do vystúpenia Spojeného kráľovstva z EÚ zostáva necelý rok. Materiál detailnejšie **informuje o procese prípravy SR na rokovania o budúcich vzťahoch**, objasňuje procesný rámec rokovaní o brexite a definuje politické princípy a najdôležitejšie priority vlády SR v aktuálnej fáze rokovaní. Cieľom SR aj naďalej **zostáva minimalizovať dopady na občanov a ekonomiku SR**. Tomuto je prispôsobená aj vnútroštátna koordinácia, ktorá zahŕňa **pravidelné medzirezortné stretnutia na úrovni štátnych tajomníkov** pod gestorstvom Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR s cieľom efektívnej prípravy na rokovania na úrovni EÚ27 a vzájomnej informovanosti o aktuálnom vývoji.

Predkladaný materiál nemá finančný, ekonomický, environmentálny vplyv, ani vplyv na zamestnanosť a podnikateľské prostredie. Samotný brexit bude mať vplyv na rozpočet verejnej správy, zamestnanosť a podnikateľské prostredie, čo však bude možné presne kvantifikovať až v neskoršom období.

Materiál má **informatívny a faktografický charakter** a v súlade s čl. 10 ods. 6 Smernice na prípravu a predkladanie materiálov na rokovanie vlády Slovenskej republiky nebol zaslaný na medzirezortné pripomienkové konanie.

Informácia o priebehu rokovaní o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie

1. Princípy rokovaní o brexite

Vystúpenie členského štátu z EÚ predstavuje komplikovaný proces zahŕňajúci **celý rad širokospektrálnych tém**, od politických konzekvencií, vplyvu na každodenný život občanov a podnikateľov na oboch stranách, cez hospodárske, finančné a právne aspekty, až po sektorálne a horizontálne otázky. Rokovania budú mať citelné **následky presahujúce dátum brexitu**, preto je nevyhnutné pristupovať k nim **systematicky a pragmaticky**. Za týmto účelom bolo potrebné zhodnúť sa v rámci EÚ27 na základných princípoch a zásadách, ktoré sú spoločným menovateľom celého priebehu rokovaní a ktoré zabezpečia potrebnú konzistentnosť a kompaktnosť rokovaní ako celku.

Základným princípom zostáva, že **nečlenský štát nemôže požívať rovnaké výhody, aké vyplývajú z členstva v EÚ**. Tento princíp vychádza zo samotnej podstaty jednotného trhu, vrátane všetkých jeho štyroch slobôd, ktorý je nedeliteľný a preto plnohodnotným prístupom naň môže disponovať len členský štát. Kľúčové je tiež zachovanie **rovnováhy práv a povinností** v rámci zásady reciprocity, nediskriminácie a rovnakého zaobchádzania.

Cieľom rokovaní je dosiahnuť **hladké a usporiadané vystúpenie Spojeného kráľovstva z EÚ a Euratomu**. Osobitný dôraz je preto kladený na **minimalizovanie hospodárskej a finančnej neistoty, právneho vákuu a negatívnych dôsledkov na občanov a podnikateľské subjekty**. EÚ rokuje o brexite ako celok, medzi členskými štátmi a Spojeným kráľovstvom neprebiehajú žiadne bilaterálne rokovania. Hoci je v záujme oboch strán ukončiť členstvo Spojeného kráľovstva v EÚ formou **Dohody o vystúpení**, zároveň **nemožno vylúčiť, že rokovania skončia bez uzatvorenia dohody**.

Rokovania sú **konzistentné**, jednotlivé okruhy sú dojednávané vo vzájomnej súvislosti a nie separátne (v zmysle zásady „pokiaľ nie je dohodnuté všetko, nie je dohodnuté nič“). **Rokovania prebiehajú v dvoch fázach**. Predmetom rokovaní v rámci prvej fázy, ktorá sa skončila predbežnou politickou dohodou vyjednávateľov v decembri 2017, boli základné parametre vystúpenia Spojeného kráľovstva z EÚ v oblasti práv občanov, finančného vyrovnania a írskej hranice. Účelom rokovaní v rámci druhej fázy je príprava právneho textu dohody o vystúpení, dokončenie otvorených otázok z prvej fázy, dojednanie prechodného obdobia a rámca budúcich vzťahov. Rokovania po obsahovej stránke prebiehajú **výlučne v intenciách usmernení Európskej rady čl. 50 a negociačných smerníc Rady pre všeobecné záležitosti čl. 50**.

Kľúčovou prioritou rokovaní je v neposlednom rade tiež **otázka zachovania statusu občanov EÚ žijúcich v Spojenom kráľovstve**. Pokiaľ ide o oblasť finančného vyrovnania, vychádza sa z princípu, že **vystupujúci členský štát zabezpečí rešpektovanie záväzkov prijatých ešte pred vystúpením z EÚ**.

V otázke budúcich vzťahov je záujem, aby Spojené kráľovstvo **zostalo blízkym partnerom EÚ a jej členských štátov a aby bolo vytvorené úzke spojenectvo s EÚ**. Na

druhej strane **ambiciózna dohoda o voľnom obchode**, ktorej uzatvorenie navrhuje Spojené kráľovstvo, **nemôže byť totožná s participáciou na vnútornom trhu** a zároveň musí zaistiť **rovnakú úroveň regulácie v oblasti hospodárskej súťaže, štátnej pomoci a ochrany proti nekalej súťaži**. Budúce vzťahy so Spojeným kráľovstvom by nemali byť zamerané len na oblasť obchodu, ale mali by mať širší rozmer vrátane **spolupráce v oblasti obrany, bezpečnosti, zahraničnej politiky**. Pokiaľ ide o dohodu, resp. dohody týkajúce sa budúcich vzťahov, túto bude možné so Spojeným kráľovstvom uzatvoriť až po jeho vystúpení ako s treťou krajinou.

2. Procesný rámec rokovaní o brexite

Rokovania o vystúpení členského štátu z EÚ a uzatváranie Dohody o vystúpení sa z procesného hľadiska riadia ustanoveniami čl. 50 Zmluvy o EÚ a čl. 218 ods. 3 Zmluvy o fungovaní EÚ. Napriek relatívnej stručnosti čl. 50 Zmluvy o EÚ sú rokovania o vystúpení členského štátu z EÚ svojím **rozsahom, povahou a komplexnosťou bezprecedentné a mimoriadne náročné pre obe strany**, ako EÚ, tak aj Spojené kráľovstvo.

Z časového hľadiska čl. 50 Zmluvy o EÚ predpokladá, že **rokovania o vystúpení členského štátu z EÚ budú trvať dva roky**. V prípade potreby je **možné túto lehotu predĺžiť**, ak tak jednomyselne rozhodne Európska rada po dohode so Spojeným kráľovstvom. Z hľadiska substantívnych konzekvencií je potrebné zdôrazniť fakt, že zakladajúce zmluvy sa prestanú vzťahovať na Spojené kráľovstvo dňom nadobudnutia platnosti Dohody o vystúpení alebo dva roky po notifikácii o vystúpení. Ku dňu odchodu Spojeného kráľovstva by mali byť všetky **práva, povinnosti, či záväzky usporiadané tak**, aby po vystúpení bolo možné všetky právne vzťahy vyplývajúce z **primárnej a sekundárnej legislatívy EÚ** a taktiež z **medzinárodných zmlúv ukončiť**.

Notifikáciou podľa čl. 50 sa začal zložitý negociačný proces, na konci ktorého sa predpokladá, že EÚ dojedná a uzavrie so Spojeným kráľovstvom **dohodu o vystúpení, ktorá ustanoví podmienky vystúpenia, pričom zohľadní aj rámec vzájomných budúcich vzťahov**. Zároveň sa nedá vylúčiť ani možnosť, že pokiaľ strany nedosiahnu dohodu, ani nedôjde k predĺženiu dvojročnej lehoty, Spojené kráľovstvo opustí EÚ bez uzatvorenia dohody. Samozrejme je v záujme tak EÚ, ako aj Spojeného kráľovstva takému vývoju predísť a urobiť všetko pre dosiahnutie férovej dohody.

Dohodu o vystúpení **uzatvára v mene EÚ Rada EÚ**, ktorá sa uznáva kvalifikovanou väčšinou podľa čl. 238 ods. 3 písm. b) Zmluvy o fungovaní EÚ (72% EÚ, t. j. 20 členských štátov reprezentujúcich 65% obyvateľstva EÚ) **po udelení súhlasu Európskeho parlamentu**. Podľa ods. 4 článku 50 Zmluvy o EÚ sa vystupujúci štát na rokovaníach a rozhodnutiach Európskej rady alebo Rady EÚ, ktoré sa ho týkajú, nezúčastňuje. Z tohto dôvodu sa členovia Európskej rady, Rady EÚ a jej prípravných orgánov zastupujúci daný členský štát nezúčastňujú na rokovaníach a ani sa nepodieľajú na rozhodnutiach týkajúcich sa otázok vystúpenia. Procesný postup pri príprave na rokovania o vystúpení je na strane EÚ koordinovaný a podlieha presne stanoveným pravidlám. Článok 50 Zmluvy o EÚ v tomto ohľade odkazuje na článok 218 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a článok 238 ods. 3 písm. b) Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Rokovania so Spojeným kráľovstvom nie sú výlučne záležitosťou inštitúcií EÚ, ale aj členských štátov, ktoré majú možnosť participovať na **činnosti pracovnej skupiny pre čl. 50** vytvorenej za týmto účelom pri Rade EÚ. V rámci tejto skupiny majú členské štáty priestor diskutovať a pripravovať konkrétne pozíčné dokumenty, ktoré sú ďalej schvaľované na úrovni Výboru stálych predstaviteľov (ďalej len „Coreper“) a Rady EÚ pre všeobecné záležitosti. Pracovná skupina má stáleho predsedu z Generálneho sekretariátu Rady, pričom slúži ako platforma na nachádzanie spoločných negociačných pozícií členských štátov EÚ a asistovanie pri dohľade nad tým, aby negóciácie prebiehali v súlade s usmerneniami Európskej rady čl. 50 a negociačnými smernicami Rady EÚ čl. 50.

Za každý členský štát sa jej rokovaní zúčastňuje jeden stabilný člen a jeden expert za konkrétnu aktuálne prerokúvanú oblasť. Pracovná skupina zastrešuje aj rokovania Rady EÚ v sektorálnych otázkach, čo uľahčuje vnútroštátnu koordináciu v členských štátoch. **SR sa aktívne zapája** do rokovaní pracovnej skupiny čl. 50 s cieľom ochrániť práva slovenských občanov žijúcich v Spojenom kráľovstve, ako aj hospodárske záujmy SR.

Koordinácia v rámci EÚ je dôležitá, keďže vystúpenie členského štátu má širokospektrálny záber a ide naprieč všetkými sektorálnymi politikami a horizontálnymi otázkami od práv občanov, cez finančné vyrovnanie, otázky spojené s ukončením fungovania na vnútornom trhu a v colnej únii, ochranu osobných údajov, majetok EÚ, výsady a imunity, otázky právneho režimu tovarov a služieb, prístup k úradným a utajovaným dokumentom, otázky cezhraničnej spolupráce v občianskoprávných a trestných veciach, vynútiteľnosti práva, riešenia sporov, vnútornej a vonkajšej bezpečnosti, vyhoreného jadrového paliva a rádioaktívneho odpadu (Euratom) a pod.

V mene EÚ **rokuje s britskou stranou ako vyjednávač Európska komisia**. Šéf vyjednávacieho tímu Michel Barnier má plnú dôveru SR i ostatných členských štátov. Členom tímu vyjednávača je aj predstaviteľ predsedníckej krajiny. Na rokovaníach sú prítomní aj zástupcovia predsedu Európskej rady. **Vyjednávač môže konať výlučne v medziach usmernení Európskej rady čl. 50 a negociačných smerníc Rady EÚ čl. 50**, pričom pravidelne informuje Európsku radu a Radu EÚ o aktuálnom priebehu a výsledkoch rokovaní.

Vlastné negóciácie vyjednávača EÚ so Spojeným kráľovstvom týkajúce sa vystúpenia členského štátu nasledujú po prípravnej koordinácii EÚ27 a prebiehajú bez účasti vystupujúceho štátu, pričom o vystúpení rokuje s britskou stranou únia ako celok a nie jednotlivé členské štáty. Týka sa to všetkých úrovní - od pracovnej skupiny pre čl. 50, Coreper, cez Radu EÚ pre všeobecné záležitosti až po Európsku radu, ktoré sú pre účely odlišenia od bežného formátu označené dodatkom „čl. 50“.

Rada EÚ čl. 50 a Coreper čl. 50 v období medzi zasadnutiami Európskej rady čl. 50 dozerajú, aby boli rokovania vedené v súlade so schváleným negociačným mandátom a v prípade potreby poskytnú vyjednávačovi EÚ usmernenie. Európsky parlament je o aktuálnom vývoji rokovaní pravidelne informovaný zo strany hlavného vyjednávača a tiež Predsedníctva v Rade EÚ.

3. Priority Slovenskej republiky

Pre Slovenskú republiku predstavuje téma vystúpenia Spojeného kráľovstva z EÚ **vysokú dôležitosť a je jej venovaná náležitá pozornosť**. S cieľom zodpovednej prípravy a ochrany našich záujmov **bola zriadená medzirezortná koordinačná skupina na úrovni štátnych tajomníkov** pod vedením štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, ktorá **pravidelne zasadá a rokuje o všetkých aktuálne prejednávaných aspektoch brexitu**. Okrem toho v rámci Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR bola vytvorená **pracovná skupina pre brexit pokrývajúca túto agendu na dennodennej pracovnej a operatívnej báze**.

Z pohľadu Slovenskej republiky je prioritnou témou **ochrana občanov SR žijúcich v Spojenom kráľovstve, zabezpečenie ich statusu a všetkých súvisiacich práv aj po brexite**. Cieľom SR je dosiahnuť, aby občanom, ktorí žijú, pracujú a študujú v Spojenom kráľovstve k rozhodujúcemu dátumu bolo doživotne garantované ich postavenie a práva nadobudnuté podľa legislatívy EÚ, vrátane sociálnej ochrany, na základe princípov reciprocity, nediskriminácie a rovnakého zaobchádzania. V záujme udržania bezprostredného kontaktu s občanmi SR a dostatočnej vzájomnej informovanosti **Zastupiteľský úrad SR v Londýne v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR pravidelne monitoruje a vyhodnocuje dopyty občanov SR týkajúce sa brexitu**.

Ďalšou prioritou je **ochrana obchodnoekonomických záujmov SR a jej podnikateľských subjektov**. Vzhľadom na vzťahovú obchodnú reláciu medzi SR a Spojeným kráľovstvom je v rámci sektorálnych odvetví potrebné venovať najväčšiu pozornosť automobilovému, elektrotechnickému a chemickému priemyslu. Cieľom vlády SR je poskytnúť podnikateľskému sektoru priestor participovať na prípravnom procese a identifikovať svoje potreby, záujmy a ciele, ktoré je potom možné pretaviť do vlastného negociačného procesu. Z tohto dôvodu sú na zasadnutia Medzirezortnej koordinačnej skupiny **pravidelne prizývaní hospodárski a sociálni partneri**, najmä zástupcovia podnikateľského sektora, zamestnávateľov, odborových zväzov a sociálnych partnerov (napr. Slovenská obchodná a priemyselná komora, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu, Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR, Konfederácia odborových zväzov a pod.).

Osobitný význam má téma **vysporiadania finančných vzťahov a záväzkov**, ktoré Spojenému kráľovstvu vznikli pred vystúpením z EÚ. Z nášho pohľadu je podstatné, aby Spojené kráľovstvo rešpektovalo všetky svoje finančné záväzky vzniknuté počas členstva. Osobitne dôležité je zachovanie platieb dohodnutých v rámci viacročného finančného rámca, kde je SR čistým prijímateľom a prípadný výpadok by mohol spôsobiť závažné komplikácie.

V otázke **hranice medzi Írskom a Severným Írskom SR plne podporuje zachovanie doterajšieho otvoreného režimu**, ktorý si však bude vyžadovať adekvátne riešenia, najmä z dôvodu potreby ochrany jednotného vnútorného trhu a regulačného rámca EÚ.

V neposlednom rade **má SR záujem na zachovaní čo najvyššej úrovne dobrých vzťahov so Spojeným kráľovstvom aj do budúcnosti** tak, aby zostalo blízkym partnerom SR,

EÚ a jej členských štátov. Budúce vzťahy so Spojeným kráľovstvom by nemali byť zamerané len na obchod, ale mali by mať širší rozmer.

4. Priebeh doterajších rokovaní

Proces vystúpenia Spojeného kráľovstva z EÚ a Euratomu sa začal aktiváciou článku 50 Zmluvy o EÚ. Úmysel Spojeného kráľovstva vystúpiť z EÚ bol oznámený listom predsedníčky britskej vlády T. May predsedovi Európskej rady D. Tuskovi dňa 29.3.2017. Tým začala plynúť dvojročná lehota podľa čl. 50 Zmluvy o EÚ, po uplynutí ktorej Spojené kráľovstvo prestane byť členom EÚ a Euratomu a prestanú sa naň vzťahovať zakladajúce zmluvy.

Prvým procesným krokom Európskej únie nasledujúcim po doručení notifikácie podľa čl. 50 Zmluvy o EÚ bolo prijatie usmernení Európskej rady čl. 50 (dňa 29.4.2017), ktoré definovali základné pozície a zásady, na základe ktorých Únia, zastúpená Európskou komisiou, postupuje pri rokovaní s britskou stranou. Následne po prijatí usmernení Európska rada čl. 50 vyzvala Radu EÚ čl. 50, ktorá na ich základe a v ich intenciách prijala rozhodnutie poverujúce Európsku komisiu na začatie rokovaní. Rada EÚ čl. 50 okrem toho dňa 22.5.2017 prijala aj smernice na rokovania (tzv. negociačné smernice), ktorými sa riadi vzťah medzi Radou EÚ čl. 50 a vyjednávačom EÚ a ktoré predstavujú jeho rokovací mandát. Negociačné smernice sa, rovnako ako usmernenia Európskej rady čl. 50, môžu podľa potreby meniť a dopĺňať tak, aby reflektovali aktuálny vývoj.

Vlastné rokovania s britskou stranou sú rozdelené do dvoch fáz. Rokovania v rámci prvej fázy sa začali dňa 19.6.2017, pričom rokovania v jej rámci boli zamerané na základné parametre najdôležitejších otázok vystúpenia Spojeného kráľovstva z EÚ týkajúce sa práv občanov, finančného vyrovnania a írskej hranice. Počas prvej fázy predložila pracovná skupina pri **Rade EÚ čl. 50 pozičné dokumenty k nasledujúcim témam:** 1. práva občanov, 2. finančné vysporiadanie, 3. jadrové materiály a ochranné zariadenia (Euratom), 4. fungovanie inštitúcií, agentúr a orgánov EÚ, 5. dohľad nad vykonávaním dohody podľa čl. 50, 6. tovary umiestnené na trh, 7. justičná spolupráca v občianskych a obchodných veciach, 8. prebiehajúce súdne a administratívne konania, 9. prebiehajúca policajná a justičná spolupráca v trestných veciach, 10. verejné obstarávanie, 11. duševné vlastníctvo, 12. colné záležitosti, 13. výmena a ochrana údajov, 14. vzťahy s Írskom. Prvá fáza rokovaní sa skončila v nadväznosti na rozhodnutie decembrovej Európskej rady čl. 50, ktorá dňa 15. 12. 2017 konštatovala dostatočný pokrok v uvedených troch kľúčových oblastiach a rozhodla o posune do druhej fázy. **Politická dohoda dosiahnutá na konci prvej fázy nie je právne záväzná a slúži ako základ pre koncipovanie právneho textu dohody o vystúpení v druhej fáze rokovaní.**

Rokovania v rámci druhej fázy sa začali dňa 6.2.2018. Rokovania v rámci druhej fázy vychádzajú z doplňujúcich usmernení Európskej rady čl. 50 schválených dňa 15.12.2017, z doplňujúceho negociačného mandátu a smerníc pre Európsku komisiu Radou EÚ pre všeobecné záležitosti čl. 50 schválených dňa 29.1.2018 a z usmernení Európskej rady čl. 50 k rámcu budúcich vzťahov schválených dňa 23.3.2018.

Predmetom **druhej fázy** rokovaní sú štyri hlavné okruhy: **1. príprava právneho textu Dohody o vystúpení, 2. dojednanie prechodného obdobia, 3. uzatvorenie zostávajúcich otázok vystúpenia nedoriešených v prvej fáze a 4. stanovenie rámca budúcich vzťahov.**

Ad.1: Príprava právneho textu Dohody o vystúpení

Vo vzťahu k príprave **právneho textu Dohody o vystúpení bola doriešená väčšina otvorených otázok.** Mimoriadne dôležitá je dohoda na celom texte k právam občanov a finančnému vyrovnaniu. **Nedoriešené** zostali otázky priameho účinku Dohody o vystúpení, jurisdikcia Súdneho dvora EÚ a riešenia sporov, vzájomného uznávania certifikátov platnosti, geografického označenia, niektoré aspekty prebiehajúcich trestných súdnych procedúr, rozsudkov týkajúcich sa vnútorného trhu, výmeny údajov, verejného obstarávania, štiepných materiálov na britskej pôde a otvorené sú aj administratívne a súdne procedúry.

Právny text návrhu Dohody o vystúpení stanovuje podmienky vystúpenia Spojeného kráľovstva z EÚ, pričom vychádza zo Spoločnej správy vyjednávačov EÚ a Spojeného kráľovstva schválenej v decembri minulého roka a zahŕňa aj pozície EÚ týkajúce sa otázok, v ktorých sa zatiaľ nedospelo ku konsenzu, resp. sú otvorené. **Prvý ucelený návrh textu Dohody o vystúpení bol zo strany Európskej komisie predložený dňa 28.2.2018 a následne sa začali rokovania s britskou stranou.**

Návrh textu Dohody o vystúpení sa člení na **šesť častí, dva protokoly a prílohy.** Prvá časť obsahuje spoločné ustanovenia, druhá sa týka práv občanov, tretia najrozsiahléjšia ďalších otázok vystúpenia, štvrtá sa zameriava na prechodné obdobie, piata finančných ustanovení a posledná šiesta inštitucionálnych a záverečných ustanovení. Dva protokoly sa týkajú Írska/Severného Írska a britských základní na Cypre. V časti týkajúcej sa práv občanov sú upravené otázky ako pobytové práva, doklady o pobyte, sčítavanie dôb, obmedzenia pobytočných práv, rovnaké zaobchádzanie, práva pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb, cezhraniční pracovníci, uznávanie odborných kvalifikácií, koordinácia systémov sociálneho zabezpečenia, celoživotná ochrana. Aktuálne prebiehajú negociácie s britskou stranou k zostávajúcim otvoreným otázkam (priamy účinok dohody, jurisdikcia Súdneho dvora EÚ a riešenie sporov, uznávanie certifikátov platnosti, geografické označenia, prebiehajúce trestné konania, rozsudky týkajúce sa vnútorného trhu, výmena údajov, verejné obstarávanie, otázka práv EÚ k štiepnym materiálom na britskej pôde a administratívne a súdne procedúry). Implementáciu, revíziu a **vzniknuté problémy bude riešiť Spoločný výbor pozostávajúci zo zástupcov oboch strán.**

V návrhu právneho textu Dohody o vystúpení boli v rámci najdôležitejších okruhov dosiahnuté nasledujúce dojednania:

1.1. Práva občanov (voľný pohyb, právo pobytu, práva sociálne zabezpečenia)

Z pohľadu SR je to jedna z **najdôležitejších oblastí rokovaní.** Ide o obsahlu a komplexne spracovanú **oblasť primárne postavenú na príslušnej EÚ legislatíve** (primárne právo, najmä Zmluva o fungovaní EÚ a sekundárna legislatíva, najmä smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov (ďalej len „smernica 2004/38/ES“). **Dohoda o vystúpení bude mať priamy účinok,** t. j. občania EÚ sa

budú môcť dovolávať svojich práv priamo pred administratívnymi a súdnymi orgánmi Spojeného kráľovstva. Dohoda o vystúpení **pokryje všetkých občanov EÚ, ktorí majú legálny pobyt** v Spojenom kráľovstve **k rozhodujúcemu dňu** (tzv. *cut-off date*), Návrh Dohody o vystúpení stanovuje ako dátum rozhodujúci pre priznanie práv občanov koniec prechodného obdobia, t. j. **31.12.2020**. Spojené kráľovstvo prijme osobitný zákon na začlenenie Dohody o vystúpení do svojho vnútroštátneho právneho poriadku.

Pre občanov nachádzajúcich sa na území Spojeného kráľovstva k rozhodujúcemu dátumu zostáva **zachované právo na trvalý pobyt pri naplnení podmienky 5 rokov pobytu** (podľa smernice 2004/38/ES), pričom je možné o trvalý pobyt požiadať najneskôr 6 mesiacov po uplynutí prechodného obdobia (tzv. *grace period*). Osoby, ktoré už nadobudli trvalý pobyt si môžu vymeniť svoje dokumenty (*permanent residence card*) za nové bezplatne (ak prejdú previerkou v rámci registra trestov - tzv. *criminal and security checks*) a to do dvoch rokov po ukončení prechodného obdobia. Na rodinných príslušníkov sa až do konca prechodného obdobia vzťahujú ustanovenia smernice 2004/38/ES. Právo na zlúčenie rodiny budú mať všetky osoby, ktoré ho majú v súčasnosti v zmysle smernice 2004/38/ES, ako aj deti narodené alebo adoptované po rozhodujúcom dni. **Administratívne procedúry pre získanie statusu garantujúceho práva pre občanov budú jednoduché, transparentné a centralizované.**

Koordinácia **pravidiel sociálneho zabezpečenia** bude vychádzať z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „nariadenie 883/2004“). Z pohľadu **SR ide o mimoriadne dôležitý bod, keďže bude možné exportovať všetky dávky** v zmysle uvedeného nariadenia. Práva pracovníkov, vrátane cezhraničných pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb sa budú riadiť štandardmi práva EÚ. Odborné kvalifikácie získané pred ukončením prechodného obdobia sa budú uznávať podľa EÚ práva. V oblasti sociálneho zabezpečenia sa na občanov oboch strán vzťahujú všetky relevantné práva, ktoré už nadobudli alebo aj po ukončení prechodného obdobia nadobudnú ako občania s trvalým pobytom resp. smerujúci k získaniu trvalého pobytu. Práva sociálneho zabezpečenia sa nevzťahujú na tých občanov, ktorí prídu na územie druhej strany po ukončení prechodného obdobia. Táto úprava bude spadať do rámca usporiadania budúcich vzťahov. Nadobúdanie sociálnych práv, agregácia a export nárokov sa budú riadiť na základe sekundárnej legislatívy EÚ (prioritne nariadenie 883/2004), pričom sa budú uplatňovať aj prípadné zmeny a doplnenia (pozn. momentálne je nariadenie v procese novelizácie). Spojené kráľovstvo bude mať štatút pozorovateľa v Správnej komisii pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia (poradný orgán pre riešenie vzniknutých situácií vyplývajúcich z vykonávania nariadenia 883/2004). **Súdy Spojeného kráľovstva budú mať 8 rokov možnosť vzniesť prejudiciálnu otázku pred Súdnym dvorom EÚ** ohľadne práv občanov EÚ. Spojené kráľovstvo aj EÚ budú mať možnosť intervenovať pred britskými súdmi, resp. Súdnym dvorom EÚ. V súvislosti s nezávislým orgánom na ochranu práv občanov bude môcť **Spoločný výbor** osem rokov po konci prechodného obdobia rozhodnúť o tom, že je možné ho zrušiť.

1.2. Finančné vyrovnanie

V otázkach **finančného vyrovnania** a neuhradených záväzkov bola dosiahnutá **politická dohoda na metodológii a východiskových princípoch** s tým, že detailnú kalkuláciu a presnú sumu nákladov na vystúpenie bude možné stanoviť až na konci príslušných

negociačných procesov. Dohodnutá metodológia vychádza z princípu, že **žiadny členský štát nebude do rozpočtu EÚ platiť viac, ani nedostane z rozpočtu EÚ menej. Spojené kráľovstvo si zároveň bude ctiť všetky záväzky vzniknuté počas svojho členstva v EÚ.** Návrh dohody o vystúpení ustanovuje, že **Spojené kráľovstvo sa bude podieľať na príspevkoch do rozpočtu v rokoch 2019 a 2020**, t. j. do ukončenia svojich záväzkov splatných k 31. decembru 2020 tak, aby aktuálny viacročný finančný rámec zostal zachovaný a nebolo potrebné ho otvárať. Platby Spojeného kráľovstva sa budú skladať z nasledujúcich hlavných položiek: neuhradené príspevky do rozpočtu (tzv. *reste à liquider*), finančné programovanie, plnenia v prospech konsolidovaných účtov EÚ, podmienené záväzky, platby v prospech Európskej investičnej banky, Európskej centrálnej banky, Európskeho rozvojového fondu a agentúr Rady EÚ. Všetky platby, sumy, pasíva a účty sa vypracujú a implementujú v eurách. Ďalšie ustanovenia Dohody o vystúpení sa týkajú podmienených finančných záväzkov vyplývajúcich z Európskeho fondu pre strategické investície, Európskeho fondu pre udržateľný rozvoj, externe poskytovaných úverov a súdnych konaní, finančných nástrojov v rámci priamej alebo nepriamej implementácie príspevkov EÚ do Európskeho investičného fondu, platieb do vybraných programov po roku 2020, náhrady vyplateného kapitálu v Európskej centrálnej banke, náhrady zaplateného kapitálu v Európskej investičnej banke a účasti a záruk Spojeného kráľovstva vo vzťahu k Európskemu rozvojovému fondu. Spojené kráľovstvo bude zodpovedné za svoj podiel na nezaplatených záväzkoch z rozpočtu EÚ a rozpočtov decentralizovaných agentúr EÚ neuhradených k 31. decembru 2020 a záväzkoch z roku 2021 týkajúcich sa prenosu viazaných rozpočtových prostriedkov z rozpočtu do roku 2020. Náhrada zaplateného kapitálu Európskej centrálnej banke sa v mene Únie uhradí britskej národnej banke (*Bank of England*). Dátum náhrady a iné praktické opatrenia sa stanovujú v súlade s protokolom č. 4 o štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky. Spojené kráľovstvo bude naďalej zodpovedať za finančné operácie schválené Európskou investičnou bankou a ďalšie riziká prevzaté pred dátumom vystúpenia, aj keď sa výsledná finančná súvaha predpokladá až po nadobudnutí platnosti Dohody o vystúpení.

1.3. Írska hranica

Otázka írskej hranice zostáva stále otvorená. Predpokladá sa, že bude riešená v samostatnom Protokole o Írsku a Severnom Írsku, ktorý bude tvoriť prílohu Dohody o vystúpení. Aktuálny návrh protokolu predložený EÚ vychádza z existujúcich protokolov Lisabonskej zmluvy č. 15 a č. 21. **Cieľom je zachovať existujúci stav, t. j. otvorenú hranicu bez hraničných kontrol a fyzickej infraštruktúry.** Naďalej by mala zostať v platnosti Veľkopiatočková dohoda, ako aj Spoločná cestovná oblasť (tzv. *Common Travel Area*) umožňujúca cestovanie medzi Írskom a Spojeným kráľovstvom bez pasovej kontroly). Podľa politickej dohody dosiahnutej na konci prvej fázy rokovaní sa očakáva, že **britská strana v rámci rokovaní druhej fázy navrhne špecifické technické riešenia umožňujúce zachovanie existujúceho status quo.** Predpokladá sa, že Spojené kráľovstvo sa zaviazá chrániť existujúcu spoluprácu na írskom ostrove v širokom rozsahu oblastí. **EÚ aktuálne navrhuje ponechať na teritóriu Severného Írska ako súčasť Spojeného kráľovstva v platnosti príslušnú európsku legislatívu vo vzťahu k írskej hranici** v nasledujúcich oblastiach: spoločná cestovná zóna, spoločná regulačná oblasť, voľný pohyb tovarov, vrátane colnej politiky, poľnohospodárstvo a rybolov, jednotný trh s elektrinou, životné prostredie, ostatné oblasti spoločného záujmu (napr. záležitosti zdravotníctva, dopravy, školstva, telekomunikácií, športu atď.). Protokol samotný tieto jednotlivé oblasti priamo nerieši, ale odvoláva sa na príslušné

prílohy, ktoré sa doplnia a budú jeho integrálnou súčasťou. Z povahy protokolu vyplýva, že prílohy *de facto* budú len odkazovať na právo EÚ, ktoré sa bude na území Severného Írska vykonávať, vrátane jurisdikcie Súdneho dvora EÚ. V zjednodušenej forme to znamená, že podľa aktuálneho návrhu **Severné Írsko zostane z právneho hľadiska súčasťou regulácie EÚ týkajúcej sa voľného pohybu tovarov a colných otázok**. Situáciu komplikuje fakt, že **Spojené kráľovstvo zatiaľ nepredložilo prijateľný návrh na technické riešenie otázky írskej hranice**. V rámci EÚ27 panuje vysoká miera solidarity s Írskom, ktoré má plnú podporu medzi ostatnými členskými štátmi.

Ad. 2 : Dojednanie prechodného obdobia

Prechodné obdobie by podľa návrhu Dohody o vystúpení malo trvať do konca roku 2020 tak, aby kopírovalo dokončenie viacročného finančného rámca. Počas prechodného obdobia sa na **Spojené kráľovstvo bude vzťahovať celé *acquis communautaire***. Spojené kráľovstvo bude súčasťou vnútorného trhu EÚ so všetkými štyrmi slobodami, súčasťou colnej únie. Zároveň už **nebude participovať na činnosti inštitúcií, ani na rozhodovacích procesoch**, vo výnimočných prípadoch bude môcť byť prizvané ad hoc na vybrané rokovania komitologických výborov (ak sa ho bude dané rokovanie týkať), ale bez hlasovacích práv. **Súdny dvor EÚ bude vykonávať svoju jurisdikciu počas celého prechodného obdobia**. V oblasti, kde má Spojené kráľovstvo výnimky z uplatňovania celého *acquis* a uplatňuje len istú časť, bude mať aj naďalej možnosť tzv. opt-in (časť III, Hlava 5 Zmluvy o fungovaní EÚ, protokoly č. 15, 19 a 21). Spojené kráľovstvo bude môcť počas prechodného obdobia pristúpiť k Stálej štruktúrovanej spolupráci v oblasti obrany (PESCO) štandardne ako tretí štát. Spojené kráľovstvo **nebude viac zahrnuté do výmeny bezpečnostne citlivých informácií** v prípadoch, ak tieto nebudú môcť byť prístupné aj osobám (právnickým, fyzickým) z tretích krajín. Spojené kráľovstvo sa v tejto oblasti bude považovať za tretiu krajinu. Spojené kráľovstvo **zostane viazané medzinárodnými zmluvami EÚ s tretími stranami**, avšak nemôže sa zúčastňovať na činnosti orgánov zriadených týmito zmluvami a ani participovať na dojednávani nových medzinárodných zmlúv medzi EÚ a tretími stranami. Spojené kráľovstvo **nebude môcť poskytovať vedúcich civilných operácií, ani šéfov vojenských misií**, ani využívať svoje operačné veliteľstvá pre takéto misie. Otázky v oblasti **rybolovu** (tzv. *fishing opportunities*) bude Spojené kráľovstvo **povinné konzultovať s Európskou komisiou**. Ide o otázku rybolovu v Severnom mori a Atlantiku, do ktorej aktívne vstupujú aj nečlenské štáty EÚ a riadi sa špecifickým režimom.

Ad.3: Uzatvorenie zostávajúcich otázok vystúpenia

V rámci rokovaní o návrhu Dohody o vystúpení **zostávajú otvorené nasledujúce okruhy**: priamy účinok dohody, jurisdikcia Súdneho dvora EÚ a riešenie sporov, ochrana osobných údajov, vzájomné uznávanie certifikátov platnosti, geografické označenia, prebiehajúce trestné súdne konania, otázka rozsudkov týkajúcich sa vnútorného trhu, výmena údajov, otázka britských žiadateľov pri verejnom obstarávaní, otázka práv EÚ k jadrovým materiálom na britskom území (EURATOM) a administratívne a súdne procedúry.

Ad.4: Stanovenie rámca budúcich vzťahov

Rámec budúcich vzťahov predstavuje posledný zo štyroch hlavných segmentov rokovaní v rámci druhej fázy. **Otázka nastavenia budúcich vzťahov** na obdobie po odchode Spojeného kráľovstva z EÚ, resp. po uplynutí prechodného obdobia **má mimoriadny význam**.

EÚ zdieľa so Spojeným kráľovstvom veľa spoločného, čím je **daný pevný základ, na ktorom možno vybudovať kvalitné budúce vzťahy**. Za účelom stanovenia negociačného mandátu pre rokovania o rámci budúcich vzťahov **Európska rada čl. 50 dňa 23.3.2018 schválila príslušné usmernenia**. EÚ schválením usmernení Európskej rady o rámci budúcich vzťahov opakovane **posunula rokovania výrazným spôsobom vpred**. Usmernenia sú relatívne minimalistické a obsahovo nadväzujú na predchádzajúce usmernenia z 29. apríla 2017 a 15. decembra 2017, ktoré sa naďalej budú uplatňovať v plnom rozsahu (opakovane napr. poukazujú na základné princípy ako rovnováha práv a povinností, žiadne jednostranné vyberanie výhod, nedeliteľnosť 4 slobôd, autonómia rozhodovania EÚ a pod.). **Usmernenia sú flexibilné a umožňujú úpravy v prípade zmeny pozícií Spojeného kráľovstva**. Rámec budúcich vzťahov bude mať **podobu politickej deklarácie, ktorá bude schválená spolu s Dohodou o vystúpení**.

Rámec budúcich vzťahov bude obsahovať základné parametre, pričom samotnú dohodu, resp. **dohody týkajúce sa budúcich vzťahoch bude možné formálne uzatvoriť až po vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ už ako s tret'ou krajinou**. Na tento účel bude slúžiť prechodné obdobie. Akákoľvek dohoda so Spojeným kráľovstvom sa bude musieť zakladať na **rovnováhe práv a povinností a zabezpečiť rovnaké podmienky**. Nečlenský štát, ktorý neplní rovnaké povinnosti ako člen, nemôže mať ani rovnaké práva a výhody. Nemôže dôjsť k jednostrannému vyberaniu výhod na základe sektorového prístupu, ktorý by oslabil integritu a riadne fungovanie jednotného vnútorného trhu.

EÚ si musí zachovať svoju autonómiu, pokiaľ ide o jej rozhodovanie, čo vylučuje účasť Spojeného kráľovstva ako tretej krajiny v inštitúciách Únie a účasť na rozhodovaní orgánov, úradov a agentúr Únie. **Spojené kráľovstvo už nebude zdieľať rámec spoločnej regulácie (acquis)**, dohľadu, presadzovania práva a súdnictva (Súdny dvor EÚ). Cieľom EÚ **bude zabrániť vytváraniu neférových konkurenčných výhod**, ktoré by Spojené kráľovstvo mohlo využívať prostredníctvom znižovania súčasnej úrovne ochrany v oblasti hospodárskej súťaže, štátnej pomoci, daňových, sociálnych, environmentálnych a regulačných opatrení.

Podstatná časť rámca budúcich vzťahov sa bude **týkať obchodnej a hospodárskej spolupráce**, pričom sa počíta s uzatvorením rozsiahlej **Dohody o voľnom obchode (Free Trade Agreement)**. Nastavenie budúceho obchodného a hospodárskeho partnerstva vychádzajú z požiadavky Spojeného kráľovstva, že v budúcnosti **nemá záujem zostať súčasťou vnútorného trhu, ani colnej únie**, keďže chce uzatvárať vlastné dohody o voľnom obchode s tretími štátmi.

Európska únia deklarovala svoju pripravenosť začať pracovať na vyváženej, ambicióznejšej a rozsiahlejšej dohode o voľnom obchode za podmienky zachovania dostatočných záruk pre rovnováhu práv a povinností. Budúca Dohoda o voľnom obchode nemôže poskytnúť rovnaké výhody ako členstvo, ani nemôže predstavovať ekvivalent účasti na jednotnom trhu. Dohodu o voľnom obchode bude možné uzavrieť, až keď Spojené kráľovstvo nebude viac členským štátom EÚ. EÚ navrhuje, aby **Dohoda o voľnom obchode mala nasledujúci rozsah**:
- **tovary** (bez bližšej špecifikácie konkrétnych komodít) naprieč všetkými sektormi, ktoré nebudú podliehať colným sadzbám a kvantitatívnym obmedzeniam pri rešpektovaní pravidiel pôvodu,

- **služby** (tiež bez ďalšej špecifikácie typu a rozsahu služieb) s cieľom umožniť prístup na trh druhej strany a poskytovať služby podľa pravidiel hostiteľského štátu.

Pokiaľ ide o **finančné služby**, vo vlastnom texte usmernení sa explicitne neuvádzajú, podrobnejšie informácie o finančných službách sú vo vyhlásení priloženom k usmerneniam. Dohoda o voľnom obchode by mala riešiť aj otázky uznávania odborných kvalifikácií, či zachovania existujúceho recipročného prístupu do vôd a zdrojov rybolovu druhej strany a ďalšie oblasti záujmu EÚ ako napr. verejné obstarávanie, investície, právo duševného vlastníctva.

Keďže Spojené kráľovstvo po brexite odíde z jednotného vnútorného trhu a colnej únie, bude potrebné pripraviť sa na absenciu spoločných pravidiel a inštitúcií, ako aj rozdielne vonkajšie colné sadzby. Zároveň odchod Spojeného kráľovstva z jednotného vnútorného trhu a colnej únie nevyhnutne povedie k obmedzeniu úrovne obchodných a iných vzťahov. Treba zároveň zdôrazniť, že **zachovanie integrity jednotného trhu EÚ si v budúcnosti vyžiada zavedenie príslušných kontrolných procedúr**, čo bude mať aj negatívne hospodárske dôsledky, najmä v Spojenom kráľovstve. Rozdiely vo vonkajších colných sadzbách a vnútorných pravidlách, ako aj absencia spoločných inštitúcií a spoločného právneho systému si vyžadujú opatrenia na zachovanie integrity jednotného trhu EÚ, čo bude mať aj negatívne hospodárske dôsledky, najmä v Spojenom kráľovstve.

Okrem obchodnej spolupráce by ďalšími oblastami budúcich vzťahov mala byť **zahraničná politika, obrana a bezpečnosť, vrátane výmeny informácií, boj proti terorizmu a medzinárodnému zločinu, doprava, policajná a justičná spolupráca v trestných veciach**. Oblasť **leteckého spojenia** by mala byť upravené cez špecifickú dohodu o letectve. Ďalej sa predpokladá budúca spolupráca a **účasť Spojeného kráľovstva na vybraných programoch Únie v oblasti vedy a výskumu, inovácií, vzdelávania a kultúry**. V zásade platí, že Spojené kráľovstvo by malo mať možnosť zúčastňovať sa na vybraných programoch EÚ všade tam, kde je to tretím krajinám umožnené a za rovnakých podmienok, vrátane adekvátneho finančného prispievania do rozpočtu EÚ. Podľa usmernení Európskej rady bude dôležitú súčasť budúcich vzťahov predstavovať tiež **koordinácia systémov sociálneho zabezpečenia a uznávania odborných kvalifikácií**.

5. Príprava SR na rokovania o budúcich vzťahoch

Po dokončení rokovaní o vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ sa **ťažisko záujmu prenesie na otázku národných priorít v nastavení budúcich vzťahov so Spojeným kráľovstvom**. Brexit **prináša riziká a negatívne dopady**, zároveň však tiež **príležitosti**, ktoré je potrebné mať zanalyzované, aby bolo možné **adaptovať sa** flexibilne a s minimálnymi negatívnymi dopadmi **na nové pomery**. V záujme čo najkvalitnejšej prípravy na rokovania o budúcich vzťahoch už v tomto období **prebieha intenzívna koordinácia naprieč všetkými rezortmi** pod vedením Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Do procesu koordinácie sú tiež zapojení **zástupcovia sociálnych partnerov, odborných a profesijných zväzov**.

Osobitný dôraz sa kladie v prvom rade na **ochranu obchodných a hospodárskych záujmov SR**. V tejto oblasti bude potrebné venovať patričnú pozornosť predovšetkým otázkam **nastavenia budúcich obchodných vzťahov a uzatvorenia Dohody o voľnom obchode**. Ako dobrý vzor v tomto ohľade môže poslúžiť Komplexná hospodárska obchodná dohoda medzi EÚ a Kanadou (CETA). Hlavný cieľ SR bude **smerovať k udržaniu obchodnej výmeny, aby nedošlo k negatívnym trendom z pohľadu celkovej obchodnej bilancie**. SR má eminentný záujem, aby boli budúce obchodné vzťahy nastavené čo najpriaznivejšie z pohľadu zachovania existujúcej obchodnej výmeny a investícií. **Dopady** sa môžu vyskytnúť **vo viacerých sektoroch**, ako napr. **automobilová výroba, strojárstvo, či chemický priemysel**. Osobitne dôležitým bude čo najmenšie colné zaťaženie a eliminácia všetkých netarifných obchodných prekážok pri tých tovarových položkách, ktoré tvoria najväčší podiel na vzájomnom obchode (napr. automobilový priemysel, elektrotechnika, ľahké strojárstvo). Podľa údajov Štatistického úradu SR **predstavuje Spojené kráľovstvo pre SR 5. najväčšieho obchodného partnera s 55 000 priamo naviazanými pracovnými miestami**. V rámci obchodnej výmeny tvorí **10 komodít takmer 75% nášho vývozu**. Objem vývozu SR do Spojeného kráľovstva je **3,4 mld. USD**, z čoho najväčší objem tvoria **dopravné prostriedky (43%) a prístrojová technika (38%)**. Viaceré analýzy a štúdie poukazujú na to, že po odchode Spojeného kráľovstva **sa zníži objem exportu a to až o niekoľko percent** (odhady sú okolo 3,4%). Bude tiež **potrebné riešiť otázky investícií, ochrany spotrebiteľa, certifikácií a regulácií v otázke krajiny pôvodu**. Bez ohľadu na výslednú podobu budúcej obchodnej dohody bude dôležité udržať rovnováhu práv a záväzkov (žiadne jednostranné vyberanie výhod). V prípade **neuzavretia obchodnej dohody** by sa vzájomný obchod medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom **začal automaticky riadiť colnými tarifami** dohodnutými v rámci Svetovej obchodnej organizácie (GATT/GATS), pričom **následky by boli citel'ne negatívne**.

Ďalšou významnou oblasťou bude **návrat občanov SR zo Spojeného kráľovstva**. Tejto téme bude potrebné venovať **zvýšenú pozornosť**, pretože ide zväčša o **kvalifikovaných ľudí s dobrou jazykovou výbavou**, ale aj istými nárokmi očakávajúcimi ich naplnenie. V tejto súvislosti je potrebné spomenúť **vysoký záujem malých a stredných podnikov, automobiliek a informačno-technického sektora o kvalitnú pracovnú silu**, ktorá by sa mohla vrátiť zo Spojeného kráľovstva. V tomto zmysle možno upriamiť pozornosť na **úspešné aktivity SARIO** (program „Vráť sa na Slovensko“), ako aj začínajúci program Ministerstva hospodárstva SR pre **centrá podnikateľských služieb**.

Pokiaľ ide o postavenie občanov SR, ktorí sa rozhodnú vycestovať do Spojeného kráľovstva po uplynutí prechodného obdobia, t.j. po 31.12.2020, títo budú podliehať britskej vnútroštátnej imigračnej legislatíve platnej v danom čase.

Ďalšími agendami vyžadujúcimi si zvýšený záujem sú **poľnohospodárska politika** (optimálne nastavenie colných kvót v agrárnom obchode, otázka certifikátov/licencií a technických noriem), **environmentálna politika** (najmä klimatická politika a obchod s emisiami) a oblasť **dopravy** (letecká, cestná, železničná, vodná a námorná doprava).

Patričnú pozornosť bude potrebné venovať aj **oblasti vnútra a spravodlivosti** (policajná a justičná spolupráca, uznávanie a výkon rozhodnutí, doručovanie písomností, výmena informácií a dát v systémoch Európsky informačný systém registrov trestov (ECRIS),

Schengenský informačný systém (SIS), Sirene, Vízový informačný systém (VIS), spolupráca v rámci Europolu, Eurojustu, Európskej justičnej siete, téma vnútornej bezpečnosti, vrátane boja proti terorizmu a medzinárodnému zločinu, otvorené otázky v prebiehajúcich vyšetrovaniach a pod.).

Pokiaľ ide o **spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku**, spolupráca so Spojenými kráľovstvom **ako kľúčovým partnerom NATO, členom BR OSN a jadrovou mocnosťou bude nesmierne dôležitá**. Do budúca tu možno očakávať istú, zatiaľ bližšie nešpecifikovanú, formu európsko-britskej spolupráce. Existuje obojstranný **záujem o strategické partnerstvo**, ktoré bude kľúčové vzhľadom na naše spoločné hodnoty a výzvy, ale tiež z pohľadu uplatnenia synergického efektu pri využití rozsiahlej expertízy a kapacít v tejto sfére. Konkrétna forma a obsah budúcej spolupráce v tejto oblasti bude ešte predmetom diskusii a koordinácie v rámci EÚ 27. Využiť by sa mali najmä mechanizmy ako primeraný dialóg, konzultácie a koordinácia. Dá sa predpokladať, že predmetom spolupráce bude napr. **oblasť sankcií a výmeny spravodajských, resp. utajovaných informácií, či boj proti terorizmu**. Budúce partnerstvo by samozrejme malo rešpektovať autonómiu rozhodovania EÚ. V oblasti obrannej politiky bude primárnym elementom budúcich vzťahov členstvo Spojeného kráľovstva v NATO. Zároveň možno očakávať **zapojenie Spojeného kráľovstva do spolupráce v rámci Európskej obrannej agentúry (European Defence Agency) a Európskeho obranného fondu (European Defence Fund)**. Podobne bude vhodné nájsť určitý spôsob participácie pri misiách EÚ, kde Spojené kráľovstvo často plní kľúčovú úlohu (napr. vo vzťahu k vojenskej misii EU v Bosne Althea).

6. Záver

Tému brexitu je **potrebné vnímať v širšom kontexte podstaty a účelu európskej integrácie**. V rámci negociačného procesu sa nerieši iba aktuálne vystúpenie Spojeného kráľovstva, ale **odchod členského štátu z EÚ ako taký v celej komplexnosti tohto precedensu po prvýkrát v histórii**. Nastavenie podmienok a spôsob vystúpenia Spojeného kráľovstva sú z tohto pohľadu kľúčové a budú mať vplyv na budúce usporiadanie EÚ. Ťažiskovou prioritou vyjednávačov EÚ je **preto ochrana strategických záujmov EÚ a jej členských štátov**. Kľúčovým cieľom po celú dobu rokovaní zostáva **zachovanie integrity jednotného vnútorného trhu a právnej a ekonomickej istoty občanov i podnikateľov**. Tomuto cieľu je prispôsobená príprava a koordinácia v rámci EÚ27 a následne taktiež vlastný negociačný proces s britskou stranou.

Rokovania sú od začiatku **náročné a širokospektrálne**, s cieľom **dospieť na konci negociačného procesu k jasne stanoveným podmienkam**, za akých Spojené kráľovstvo **prestane byť členom EÚ, jednotného vnútorného trhu a colnej únie a stane sa tretím štátom**.

Doteraz dosiahnutý pokrok v rokovaní o dohode o vystúpení, najmä pokiaľ ide o práva občanov a finančné vyrovnanie je ďalší prejav toho, že **jednota a silné zomknutie EÚ27, či inkluzívny prístup prinášajú úspechy**.

Stále však nie sme vo finálnej fáze a naďalej **zostáva doriešiť** množstvo nielen čiastkových otázok, ale aj kľúčových okruhov, ako napr. **citlivú otázku hraničného režimu na Írskom ostrove**. Tu potrebujeme značný pokrok v hľadaní politicky priechodnej dohody na praktickom riešení zachovania otvorenej hranice. Cieľom je **predísť tomu, aby rokovania o vystúpení Spojeného kráľovstva zlyhali práve na tejto otázke**.

Okrem dohody o vystúpení bude potrebné **nanovo nastaviť aj budúce vzťahy a to ako po formálnej, tak i obsahovej stránke**. Usmernenia Európskej rady čl. 50 o rámci budúcich vzťahov sú dobrým základom pre ďalšie rokovania s britskou stranou.

Je **pozitívne**, že sa **počíta s dvojročným prechodným obdobím**, ktoré prinesie **potrebnú kontinuitu a priestor na premostenie obdobia medzi momentom odchodu a nastavením nových vzťahov**. Tento čas by mal byť využitý na kvalitnú prípravu na budúce vzťahy, v rámci ktorých bude potrebné udržať porovnateľné podmienky v oblastiach ako hospodárska súťaž, štátna pomoc, či daňová, sociálna a environmentálna regulácia. Okrem obchodu a colných záležitostí by budúce vzťahy so Spojenými kráľovstvom mali zahŕňať aj ďalšie relevantné oblasti vzájomnej spolupráce, ako napr. letectvo, výskum, inovácie, vzdelávanie, bezpečnosť, obranu a zahraničnú politiku, policajnú a justičnú spoluprácu. Pozornosť bude potrebné venovať aj účinnej vnútroštátnej implementácii a mechanizmu urovnávania sporov.

Z časového hľadiska je dôležité mať na pamäti, že **do odchodu Spojeného kráľovstva z EÚ zostáva necelý rok**, preto je potrebné využiť najbližšie mesiace na dokončenie všetkých otvorených otázok tak, aby bolo možné stihnúť aj formálne schvaľovacie procesy v Európskom a britskom parlamente. Vzhľadom na uvedené **je žiaduce, aby bol finálny návrh právneho textu Dohody o vystúpení predložený do formálneho schvaľovacieho procesu najneskôr v októbri tohto roka**.

Napriek zložitosti negociácií a viacerým otvoreným otázkam je **spoločným cieľom EÚ a britskej strany dospieť na konci rokovacieho procesu k vyváženej a férovej dohode za rešpektovania rovnováhy práv a povinností, čo opakovane deklarovali obe strany**.

Vláda SR plne podporuje tento cieľ a urobí všetko pre jeho dosiahnutie so zreteľom na ochranu záujmov občanov a podnikateľského sektora.

KOMUNIKÉ

Vláda Slovenskej republiky na svojom zasadnutí 9. mája 2018 vzala na vedomie Informáciu o priebehu rokovaní o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie.